

Kulturdepartementet

Betänkandet Konstnär - oavsett villkor? (SOU 2018:23)

Vinnovas ställningstaganden fokuserar på samverkan inom konst- och kulturområdet och de förnyade möjligheter som finns i ett samhälle i förändring.

I motsats till allmän uppfattning, konst- och kulturområdet, och ännu tydligare det konstnärliga verket, befinner sig i centrum av den digitala ekonomin. Konstnärens marknad framöver kommer vara den digitala, i synnerhet för matchning av utbud och efterfrågan, spridning och konsumtion, för försäljning och ersättning. Den insikten rymmer den största potentialen för yrkesutövande, med den förnyelse och transformering som sker av samhällets samtliga verksamheter.

Digitaliseringen kräver insatser för konstnärerna

Innovation när den är som bäst främjar hållbar tillväxt och är ett sätt att åstadkomma samhällsförändring. Konst kan användas för innovativ utveckling i den transformering som pågår av samhället, som en hävstång och katalysator för utmaningsdriven problemlösning.

Konstnärlig kompetens kan användas operativt i samhällsutveckling, där konst kan kombineras med ny teknik. Ett sådant exempel är lösningar för att skapa ökad trygghet i offentliga miljöer.

Ett antal av Vinnovas erbjudanden om samverkan och stöd är relevanta (men underutnyttjade) för aktörer inom kreativa och kulturella näringarna.

Vinnova anser att:

- Nyckeln till ökad tillgänglighet, mångfald och finansiering för konst- och kulturområdet ligger i att förändra och påverka den digitala utvecklingen.

Stärkt arbetsmarknad genom residensprogram

Under 2015 anställde IBM ett tusen designers med syftet att inkludera minst en designer i samtliga utvecklingsteam¹. Det är en person med ansvar för funktionalitet närmast användaren men också för att vara en kreativ kraft som vänder perspektiven och angriper dem från nya (normkritiska) vinklar.

¹ <https://www.ibm.com/design/>

Vinnova anser att:

- Insatser för residens är relevant och bör utvecklas för bästa resultat.
- En offentlig finansiär bör ges uppgiften att planera och genomföra sammankopplingen (residens) av konstnärskompetens med andra organisationer.
- Konstnärer kan, enligt betänkandet (sid 25), tillföra och skapa värden i statlig förvaltande verksamheter, men nyttan av konstnärlig kompetens kan i högre grad tillvaratas i företag, särskilt i utvecklingsfaser.
- Det är en särskild slags personer som kommer ifråga vad gäller uppdrag (residens) utanför egna konstnärliga kärnverksamheten. Det har mer att göra med personliga egenskaper än med utbildning eller genre, och är en aspekt som bör inkluderas i matchning av konstnärlig kompetens med annan verksamhet (oavsett myndighet eller företag).

Mötesplatser och inkubation

Inom innovation är mötesplatser och olika miljöer där man skapar en unik koncentration av aktörer, stöd, kompetens och synlighet ett viktigt inslag. Det finns en rik uppsättning verktyg, där innovationslabb är det mest uppmärksammade på senare tid. Vidare finns ett antal inkubatorer som fångar regional aktivitet och nya aktörer. Vi ser exempel på nyskapande acceleratorer inom specifika områden, där den dominerande aktören inom området/branschen står både för mandat och finansiering.

I dag får man inga träffar på Konstnärsguiden och enbart några få träffar på Verksamt, om man söker på kultur och inkubator. Aktörer är inte i tillräcklig utsträckning medvetna om vilka likartade verksamheter som bedrivs på respektive områden.

Vinnova anser att:

- Det finns en möjlighet att skapa nätverk för sektorsövergripande verksamhet och lärande inom (nya och existerande) inkubatorsprogram och likartade satsningar.
- Lärandet i nätverken bör särskilt omfatta en ökad medvetenhet om och större förståelse för på vilket sätt konstnärer och kulturutövare kan medverka till förnyelse och innovation.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Handläggarna Jan Sandred och Erik Borälv har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Peter Lindelöf och enhetschef Ylva Strander deltagit.

Darja Isaksson